

дівчину водою, врешті впадає в істерику. Злякана Устина тікає в сад, та – за нею, доганяє, хапає за шию. Устина відчула, що руки, які тиснуть її, холодні, як гадюки, і знепритомніла.

Коли розповідав цей епізод, помітив, як здригнулися плечі однієї учениці. Далі була історія про те, як панянка вирішила закохати у себе полкового лікаря, котрий ніяк не звертав на неї уваги. Вдалася до хитрощів: запросила лікаря до себе, сама ж приборалася їй, удавши хвору, лягла в ліжку. При цьому побачив іронічну посмішку на багатьох обличчях. Усе. Контакт налагоджено. Його слова доходили до свідомості учнів так, як падають зерна у добре розпушений чорнозем. Вони обов'язково залишаться в пам'яті, проростуть, визріють у думки і почуття.

Дзвінок, що сповістив про кінець уроку, перервав розповідь. Клас сидів притишено, немовби ще чогось очікував. Потім хтось на задній парті зааплодував, його підтримали інші.

«Я вам почав розповідати зміст повісті Марка Вовчка "Інститутка", – промовив він, перериваючи аплодисменти. – Перед тим, як надрукувати цей твір, молода письменниця читала його в одному з петербурзьких салонів. Він справив настільки сильне враження, що слухачі, переглядаючись, вигукували: "Шекспір! Шекспір!" Цим твором захоплювалися Тарас Шевченко,

Іван Тургенєв, багато інших відомих людей. Будемо вивчати його протягом трьох наступних уроків. Завдання додому – прочитати повість. Запам'ятайте: кожний видатний твір, отже й цей, наділений невичерпним змістом. Сьогодні я встиг розкрити вам лише якусь невеличку частину закладених у ньому сенсів. Тому читайте уважно, намагайтеся проникнути у зміст твору. На наступному уроці ми багато чого нового дізнаємося про ту панянку, якій письменниця навіть не дала імені, назвавши просто інституткою, про Устину та інших персонажів повісті. А головне – ми з вами глибше осмислимо категорії добра і зла, побачимо реальні вияви їх».

На початку грудня, коли в цьому південному містечку продовжувала володарювати осінь й у дворах ще буяли айстри, на пристані перед дерев'яним дебаркадером зібралося мало чи не півшколи. Учні оточили двох молодих учителів – прийшли провжджати їх на військову службу. Прощалися тепло, було багато спогадів. Панувало почуття загальної зрідненості. А потім вони вдвох зійшли по трапу на теплохід, піднялися на верхню палубу. Десь у нутрощах судна глухо загурчав двигун – теплохід ось-ось мав відчалити від берега. Вони стояли на палубі, прощально махаючи руками. Хтось кинув букет айстр, він не долетів, упав на воду. А потім їм почали кидати ще букети – їх вони ловили, відчувачючи, що очі чомусь мокріють...

Нам'ята

Чотири роки тому, 20 вересня, не стало нашого колеги, поета, члена Національної спілки письменників України **Дмитра Онковича**. Читаємо його вірші, згадуємо лагідно-проникливий погляд на світ і здатність вирізати зі строкатої мозаїки те на позір непримітне, просте, що впадає не в око, а в серце.

Монолог білої конюшини

Квітко біла!
Совість чиста!..
Ти не в спогаді,
Не в згадці –
У естві усім.

Д. Онкович

Ну ось, поете, я тебе й знайшла –
Серед громаддя каменю й скорботи,
Де час застиг і світиться душа,
Де тиша й руки вільні від роботи,

Де Бог і сонце дивляться на нас.
Бач, припізнилась. Притомилась, віриш?
Не близень світ. Я ж звідти, де ти пас
Хлоп'ям гусей, вигойдуючи вірші,

А як на правду – перших віршенят,
Що на крило ставали – лелечата!
Благословляла: хай собі летять,
У тебе ж їх – криниця непочата.

Світ дарував тобі стонадцять див
І на щасливу, й на скорботну днину,
А ти мене до серденька тулив,
Мене, дрібоньку білу конюшину.

Тепер ось я до каменю тулюсь.
Коли зелене відбує літо,
До тебе, мій поете, засвічусь
Українським небом і українським світом.

Катерина РИБАЛКО